

בעלון זה נעסוק בתוכן שיעור מס' 714 במדרשת "ברינה יקצור", מיסודו של מו"ר הגאון רבי יעקב אדלשטיין זצ"ל השיעור נמסר ברמת השרון ברחוב הקוצר 2, השבוע יתקיים השיעור ביום ד' בשעה 19:00. השיעור מועבר גם בזום, מספר הפגישה: 977999777, סיסמת כניסה: 777.

עלון מס' 604 שנה י"ג העלון מוקדש לע"נ מרכוס מרדכי בן רבקה ויוסף זצ"ל ע' טבת תשפ"ג

ויחי - תוכן ענייני הפרשה

- א. יעקב חי 17 שנות שלוה במצרים.
- ב. יעקב קורא ליוסף ומשביעו שלא יקברנו במצרים, אלא בחברון (במערת המכפלה).
- ג. ברכת יעקב לאפרים ומנשה - ברכת הנצח של האבות לבנים.
- ד. ברכות יעקב לבניו "איש אשר פברכתו ברוך אתם".
- ה. פטירת יעקב אבינו ע"ה - בכיה ואבל במצרים שבעים יום.
- ו. עליית יוסף ואחיו לארץ ישראל לקבור את יעקב במערת המכפלה, עמקם באים כל עבדי פרעה, וזקני ארץ מצרים, ובדרך - ליד הירדן בגן האטד - מספד גדול.
- ז. האחים מבקשים מיוסף מחילה על המכירה, ויוסף משיבם שאין בליבו תרעומת עליהם, וניחם אותם שהיה זה בהשגחת ה', כדי שיפרנסם בשנות הרעב.
- ח. גדולת יוסף ופטירתו, ומשביע את אחיו, שיעלו את עצמותיו לארץ ישראל לכשיגאלו.

פרשת ויחי - פרשה סתומה, מדוע?

- בדרך כלל בספר התורה יש רווח בין פרשה לפרשה, אולם בין פרשת ויגש לפרשת ויחי אין רווח כלל, ולכן פרשת ויחי נקראת "פרשה סתומה".
- א. כיוון שיעקב אבינו ביקש ורצה לגלות לבניו את מועד קץ הגלות, והקב"ה לא היה חפץ בכך, ולכן נסתם ממנו הדבר ונסתלקה ממנו רוח הקודש באותה שעה (בראשית רבה).
 - ב. כיוון שבפרשה זו מסופר על פטירת יעקב אבינו, והרי משעה שנפטר יעקב נסתמו עיניהם של ישראל מהצער והקושי של השעבוד, על כן פרשה זו סתומה (רש"י).
 - ג. בפרשה מסופר על יעקב, שחי במצרים שבע עשרה שנה, ובכל אותן השנים שחי במצרים סתם והעלים ממנו הקב"ה את הצרות, שלא יסבול עוד צרות, על כן פרשה זו סתומה (אור התורה, ויחי).
 - ד. פרשה זו סתומה, לרמוז לנו שכל קיומם של ישראל בגלות הוא סתום מבינתנו ואין בו הבנה או הסבר, כי איך ייתכן שכבשה אחת מצויה שנים רבות ללא פגע כשמסביבה שבעים זאבים! (טעם ברוך, ויחי).
 - ה. פרשה זו סתומה היות שיעקב אבינו נפטר בה, ובאה התורה ללמדנו בזה שרק גופו של יעקב נסתם ונסתר מאיתנו בעת פטירתו, אך נשמתו המשיכה לעלות ולהתעלות בעולמות רוחניים (וחם השמש, ויחי).
 - ו. יעקב אבינו היה צינור השפע לבניו אחריו, ברוחניות - שהיה מלמדם תורה, ובגשמיות - שמכוחו נתברכו בשפע ובעושר רב. ועתה כשנפטר, ממילא נסגר ונסתם צינור השפע לבני ישראל (דברי יוסף, ויחי).
 - ז. פרשה זו סתומה וחתומה, ואין בה הסבר כיצד התגלה יעקב עם כל עוצמת הקדושה שבו במצרים, שהיא בבחינת ערוות הארץ ומקור ושוורש כל הטומאות, ודבר זה חתום מלהבין אותו (רבי צדוק הכהן מלבליו).

999 תפ"ג

פרשת ויחי מסיימת את חומש בראשית, והנושא המרכזי בה הם ברכותיו של יעקב אבינו לבניו - השבטים הקדושים. כתוב בפרשה: "וַיְבָרֶךְ אֶת יוֹסֵף וַיֹּאמֶר הָאֱלֹקִים אֲשֶׁר הִתְּהַלְכוּ אֲבֹתַי לְפָנָיו..." (מח, טו) בסעיף הראשון בשולחן ערוך אורח חיים על דברי הרמ"א 'שְׁוִיֵּיתִי ה' לְנִגְדֵי תְּמִיד' (תהלים טז, ח) זה כלל גדול בתורה ובמעלות הצדיקים אשר הולכים לפני האלקים, מביא הגר"א מוילנא בביאור הגר"א כדרכו את הפסוקים שכתוב בהם שהלכו לפני האלקים, וַיִּתְהַלֵּךְ חֲנוּךְ אֶת הָאֱלֹקִים, אֶת הָאֱלֹקִים הִתְהַלֵּךְ נָח, אצל אברהם הִתְהַלֵּךְ לְפָנָי וְהָיָה תְּמִים, והפסוק כאן, שהכוונה אצל כל הפסוקים הוא שְׁוִיֵּיתִי ה' לְנִגְדֵי תְּמִיד שלא היה אצלם הסח הדעת מהקב"ה אפילו לרגע אחד אבל אצלנו כמה עבודה קשה צריכים להרגיש קצת את העומד לפני המלך בשעת התפילה, ומסיים שם הגר"א מוילנא וזהו כל מעלת הצדיקים, ולא מופתים ורוח הקודש. להסביר איך מגיעים לזה נביא את דברי החזון איש שאמר לרבי אלעזר צדוק טורצ'ין שלפעמים רואים שיש אדם הלומד תורה ושומר מצות ואפילו עוסק בחומרות אבל בסוף הכל מתפרק, והוסיף החזון איש שסיבה הוא משום שמעולם לא היה לו קשר עם הבורא עולם.

וה'חזון איש' הוסיף ואמר לו שמגיעים לקשר עם הקב"ה על ידי שמדברים איתו, היינו לבקש ולהודות על כל דבר קטן גשמי ורוחני.

מובא בשם הגר"א מוילנא שלפני שיוצאים לרחוב צריכין לבקש מהקב"ה תצילני מיצר הרע, וכשחוזרים הביתה צריכים להודות על זה להקב"ה כדאיתא בחז"ל הנכנס לכרך צריך להתפלל וכו'. וזהו הפירוש "נִפְתּוּלֵי אֱלֹקִים נִפְתַּלְתִּי" ומפרש רש"י שהוא מלשון צמיד פתיל, שתפילה הוא מלשון. להתחבר אל ה' זה כל הזמן לראות את החסדים של ה' ולהודות.

העולם הוא מלא חסדים ונסים, מלא אהבה, ה' אוהב את כל אחד ואחד. הקב"ה הוריד מן האור האלוקי שלו כדי לברוא כזה עולם יפה, איזה נהרות, איזה אגמים, איזה פרחים, איזה ציפורים, איזה שלל גוונים, איזה דברים עצומים יש בבריאה. אי אפשר לתאר את יופיה ואת הדרה.

ומה שיש לאדם בעצמו, המשפחה שהוא בונה, והתכונות שה' נתן לו, והאפשרויות, והשכלים, הכל הכל זה מתנת אלוקים כזו שלא תתואר והיא מותאמת בדיוק לכל אדם ואדם. ה' הוריד מאורו ונתן אותו פה למטה ומזה נברא העולם... אנחנו חיים בחסדים מרובים ובנסים גלויים ונסתרים. וצריך להתבונן, ולראות ולהודות.

להתחבר אל ה' זה כל הזמן ללכת אל עצמנו, כל הזמן לנסות ולגלות את הנקודה הפנימית הזאת, את החלק האלוקי ממעל שנמצא בתוך כל אחד מאתנו. ה' כביכול אומר - הרי אתה רוצה להגיע אלי, ולא יודע איפה אני נמצא? אני נמצא אצלך בפנים! תגיע אל עצמך, תלך אל עצמך, אז תגלה את הנקודה הזו, אז תגלה אותי.

כל יהודי הוא "בן יחיד" אצל הקב"ה. יש לקב"ה בן מיוחד שכזה רק אחד, אין מושג כזה להיות "עוד איזה יהודי", וכך הקב"ה רוצה אותו בדיוק, עם ההצלחות שלו, עם הנסיגות שלו, עם הקשיים שלו. כל אדם יש לו תיקון אחר בעולם, עבודה אחרת, ולכן אי אפשר להשוות בין אדם לחברו, אסור להשוות את עצמו לאף אדם, רק לעשות את שלו ולשמח בחלקו. ונזכה כולנו להתחבר 24/7 לקב"ה כפי שהשם זמין 24/7, ואז לבטח נהיה שלווים ושמחים.

שבת שלום

"וַיִּקְרְבוּ יְמֵי יִשְׂרָאֵל לְמוֹת" (מז, כט)

מעשה שהיה באחד מבתי הכנסת, הגבאי הכריז יעמוד פלוני בן פלוני הכהן, הכהן שידע שבבית כנסת זה מוכרים את העליות, חשב שחלה כאן טעות, שכן הוא לא קנה את העליה. הוא ניגש לגבאי להעמידו על טעותו, אך הגבאי השיבו, כי הוא כובד בעליה זו על ידי אחד המתפללים שקנה אותה. כאן גברה פליאתו של הכהן, שהרי הקונה הוא שונאו, ואיך קנה לו עליה? אחרי זמן התברר הדבר, הפרשה היתה פרשת ויחי, ושמו הפרטי של הכהן היה "ישראל", ובעליה זו כתוב "וַיִּקְרְבוּ יְמֵי יִשְׂרָאֵל לְמוֹת"!

הכהן התלבט כעת מה לעשות, הוא ירגיש שאם יעלה ויקרא החזן "וַיִּקְרְבוּ יְמֵי יִשְׂרָאֵל לְמוֹת", הרי אמרו "ברית כרותה לשפתיים", ואם לא יעלה יהיה בגדר מה שאמרו בגמרא במסכת ברכות (נה). מי שנותנים לו ספר תורה לקרות ואינו קורא, זה מקצר ימיו שנאמר "כִּי הוּא חֲיִיד וְאֶרְךָ יְמֵיךָ". שאלתי את מו"ר הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א והשיב שאין לכהן לחשוש מעללות לעליה זאת, אלא יחשוש לדברי הגמרא במסכת ברכות, שזה חס ושלום מקצר ימיו, ויעלה לתורה, והקב"ה יאריך ימיו ויקוים בו "כִּי הוּא חֲיִיד וְאֶרְךָ יְמֵיךָ" (דברים ל, ט).

"אָנָּה שָׂא נָא פֶּשַׁע אַחֶיךָ וְחַטָּאתָם..." (נ, יז)

מה המכנה המשותף לתיבות כדלהלן "אָנָּה שָׂא נָא", "וַיִּבֶא לְאֲבִיר", "וְהִכְהוּ", "וְנִתְנָה"? מובא בספרים שאותיות המילוי שבתיבת ממו"ן נקראים ישר והפוך, שכל מה שנותן צדקה הוא מקבל חזרה: מ'ם מ'ם ו'ו' נ'ן.

וזה על דרך מה שהגר"א מוילנא אומר שהמילה "ונתנה" שכתוב אצל מחצית השקל אפשר לקרותו ישר והפוך לרמז למה שכתוב עשר תעשר עשר בשביל שתתעשר.

ואילו במצות כיבוד אב ואם, אמר רבי חיים קנייבסקי זצ"ל בספרו "ארחות יושר", כדאי לאדם להשתדל לקיימה בשלמות, כי כפי שמתנהג האדם עם הוריו, כך ינהגו עמו בניו שלו. מידה כנגד מידה זו ניתן לראות בחוש, גם בימינו. אף תלמיד חכם, הוסיף ואמר רבי חיים, אם אינו מתנהג כשורה עם אביו, עלולים בניו לצאת אחר כך לתרבות רעה ר"ל. ה' יתברך יצילנו מכל זה".

"וַיִּבֶא לְאֲבִיר" (בראשית כז, לא) תיבות אלו נקראות הלוך ושוב באותו אופן, ואם נתחיל מסופן נקבל גם "וַיִּבֶא לְאֲבִיר", וזאת על מנת לרמוז שמי שנותן לאביו - יקבל בחזרה.

"וְהִכְהוּ" נקרא גם כן מהסוף להתחלה, את הרמז נבין על פי המעשה הבא: רב'ה בחיידר בא ל"פני מנחם" מגור ואמר לו שיש אצלם ילד בחיידר שנולד עם פרצוף מעוות רח"ל וכמה שהוא דיבר עם הילדים שלא יפגעו בו עדיין ישנם ילדים שצוחקים עליו, והוא בא להתייעץ עם האדמו"ר מה לעשות.

אמר לו האדמו"ר מגור, תגיד להם שתיבת "וְהִכְהוּ" נקראת ישר והפוך, ובא לרמז שמי שמכה את חברו בידיו או בשבט פיו הקב"ה יכהו חזרה מידה כנגד מידה! וכך "אָנָּה שָׂא נָא" נקרא ישר והפוך, ובא לרמז למה שאמרו חז"ל "כל המעביר על מידותיו מעבירין לו על כל פשעיו".

"יִשְׁשַׁכְּר חָמֹר גָּרָם..." (מט, יד)

פירוש: עיקר השכר המגיע לאדם הוא מחמת שרגיל מנעוריו בתאוות הגופניות, כי הנפש השכלית באה לו רק לאחר 13 שנים, והוא מושקע בתאוות, ובכל זאת הוא מְשַׁבֵּר את התאוות הגשמיות ועובד את ה', ומחמת זה מגיע לו שכר. וזה "יִשְׁשַׁכְּר חָמֹר גָּרָם" - אותיות יש שכר, דהיינו השכר שישולם לאדם זה רק מחמת חמור גרם, פירוש: החומריות גורמת לשכר הזה.

"אֲשֶׁר לִקְחָתִי מִיַּד הָאֹמְרֵי בַּחֲרָפִי וּבִקְשָׁתִי"

(מח, כב) - התפילה דומה לקשת

וברש"י: בַּחֲרָפִי וּבִקְשָׁתִי - היא חוכמתו ותפילתו. כאשר יצאו בני יעקב להילחם בשכם, התפלל עליהם יעקב אבינו, ועל ידי כח התורה והתפילה של יעקב ניצחו ניצחון גדול וכבשו את שכם.

גם תפילת ה'רחוק' אהובה ורצויה התפילה נמשלה לקשת, והתורה נמשלה לחרב.

מה ההבדל המהותי בין חרב לקשת? החרב יכולה להועיל לאדם רק כשהוא נמצא בסמוך למטרה. לעומת זאת, אדם היורה בקשת יכול לעמוד מרחוק ולפגוע במטרה. על ידי התפילה אפשר לפעול גם מרחוק. כלומר, גם תפילתו של אדם פשוט, שהינו רחוק מכל השגה גבוהה, יכולה להתקבל. גם אדם המצוי בתקופה לא טובה מבחינה רוחנית - אם הוא מתפלל אל ה', תפילתו יכולה להתקבל.

עצם התפילה היא הפועלת בשמיים, גם אם אין לאדם זכויות מלח מעשיו. אבל כל זאת בתנאי אחד: שתהיה התפילה אמיתית, מעומק הלב.

מה גורם לחץ להגיע ליעדו? המשיכה של הקשת. ככל שנמשוך את הקשת חזק יותר וקרוב יותר אל הלב, כך יגיע החץ רחוק יותר. ככל שתהיה התפילה אמיתית יותר ותנבע ממקום עמוק יותר בלב, כך יהיה כוחה גדול יותר.

"וּבִקְשָׁתְּם מִשָּׁם אֵת ה' אֱלֹקֵיךָ וּמִצָּאתָ" (דברים ד, כט), אבל מה התנאי? "כִּי תִדְרָשְׁנוּ בְּכָל לְבַבְךָ וּבְכָל נַפְשְׁךָ".

הגמרא (תענית ב.) אומרת: "וּלְעֵבְדוֹ בְּכָל לְבַבְכֶם" - איזו היא עבודה שבלב? זו תפילה". שורש עבודת התפילה הוא בלב. כדי שהתפילה תתקבל היא צריכה לנבוע באמת מתוך ליבו של האדם.

כתוב בתהלים (קמ"ה). לרוב הפסוקים ב"אֲשֶׁר" יש מבנה קבוע. בכל פסוק יש שני חלקים, והחלק השני מוסיף על החלק הראשון. לדוגמה: "בְּכָל יוֹם אֲבָרְכֶךָ, וְאֶהְלֵל שְׁמֶךָ לְעוֹלָם וָעֶד". גְּדוֹל ה' וְיִמְהַלֵּל מְאֹד, וְלִגְדֹלְתוֹ אֵין חֶקֶר".

וכן הלאה בשאר הפסוקים, ו' החיבור מחברת בין החלק הראשון של הפסוק לבין החלק השני, שהוא התוספת. אבל פסוק אחד אינו כך, אלא "קְרוֹב ה' לְכָל קְרָאִיו, לְכָל אֲשֶׁר יִקְרָאָהוּ בְּאֵמֶת". אין כאן ו' החיבור, כי החלק השני לא בא להוסיף על הראשון אלא למעט ולדייק לגבי החלק הראשון.

אומר המדרש (ויקרא רבה יז): "יכול ללל? תלמוד לומר: 'לכל אֲשֶׁר יִקְרָאָהוּ בְּאֵמֶת'. יש תנאי אחד חשוב והכרחי כדי להיכלל בגדר "קְרָאִיו" ולזכות לקרבת ה': לקרוא אל ה' בְּאֵמֶת", מעומק הלב.

וב'מצודת דוד' כתב: "בְּאֵמֶת - רצה לומר, בלבד שיהיו פיו וליבו שווים, ולא יכחיש הלב מאמר פיו". ככל שהתפילה אמיתית יותר הקב"ה קרוב יותר אל האדם, וממילא יש יותר סיכויים שהתפילה תיענה ותתקבל. אנחנו צריכים מסירות גדולה וריכוז הנפש בשעת התפילה, ולהסיר מדעתנו את כל המחשבות הטורדות כדי לכוון כראוי, וכפי שאמרו חז"ל (תענית ח.): "אין תפילתו של אדם נשמעת אלא אם כן משים נפשו בכפר", ופירש רש"י: "שנפשו מְכוֹנֶת בכפר".

התפילה דומה לקשת, היא פועלת גם מרחוק, גם אם אין המתפלל בעל מעלה וגם אם אין לו זכויות. עצם התפילה היא הזכות. אבל כל זאת רק בתנאי אחד, והוא שהאדם מותח את המיתר של הקשת לכיוון עצמו. כלומר, בתנאי שהתפילה נובעת מעומק הלב.

**"וַיְבָרְכֶם בַּיּוֹם הַהוּא לְאֹמֹר בְּךָ יִבְרַךְ יִשְׂרָאֵל
לְאֹמֹר יִשְׁמַךְ אֱלֹקִים כְּאֲפָרַיִם וְכַמְנַשָּׁה..."
(מ"ח, כ) - מענייני ברכת הבנים - ברכת הנצח**

א. מובא בספר 'החיים' (מאחיו של המהר"ל מפראג - ח"ג) שהטעם שנהגו לברך את הבנים והבנות בליל שבת קודש, כי בשבת אין שטן ופגע רע שיקטרג על הברכה, וצינורות הברכות פתוחים, ובפרט בליל שבת קודש, לפי שעל ידי הנשמה היתירה השורה במברך ובמתברך - הברכות חלות, "ומנהג זה הוא סוד שבת מלכתא" (מעבר יבוק" שפתי רננות מ"ג). ובסידור 'בית יעקב' כתב שאז חל השפע, וראוי להמשיכו על הילדים שלא טעמו טעם חטא, ועל ידם מתפשט יותר.

ב. טעם המנהג בליל שבת דוקא: כתב החת"ם סופר (או"ח סי' כ"ג): לפי שבימות החול טרודים אנו על המחיה ועל הכלכלה אין הדעת מיושבת לברך את הבנים בכוונה, וברכה שלא בכוונה אינה מועילה, כי הברכה היא כעין תפילה שאינה עולה לרצון במחשבות זרות לפיכך נוהגים לברך הבנים בשבתות וימים טובים, שכיון ששובתים ונחים בו ממלאכתם מיושבת הדעת לברך בכוונה.

ג. ב'ליקוטי מהר"ח' (לרבי ישראל חיים פרידמן זצ"ל) כתב כיוון שלפעמים בימות החול יש להורים עגמת נפש ממעשי בניהם, ואולי יקללו אותם בכעסם, לכן באה שבת - באה מנוחה ושמחה, והברכות שמברכים אותם יבטלו הקללות אם נתקללו במשך השבוע, טעם נוסף כתב ב'אמרי נועם' (ויחי ד"ה א"י הגואל): מנהג הצדיקים הקדמונים לברך את בניהם ביום השבת, לפי שכל השומר שבת כהלכתו - מוחלין לו על כל עוונותיו, והרי הוא בבחינת צדיק, לפיכך בידו להמשיך עליהם שפע ברכות מכוח מצות השבת, שהיא מקור הברכות.

ד. אמר רבי פנחס מקוריץ, שכשמברכים את הבנים יש לכוון שלא ישלוט בהם עין הרע, כפי שפרש רש"י (אמרי פנחס' שע"ד).

ה. באשכנז היו מברכים את הבנים ג' פעמים: בליל שבת, שחרית ומוצ"ש. בליל שבת אחר הקידוש הרב מברך את הקטנים הבאים אל מקומו (מנהגים דק"ק וורמיישא" הגהות "חות יאיר" ח"א ל"ה). המנהג לברכם אחר התפילה, דאז יותר מוכן להמשיך השפע מקדושתו ע"י התפילה (יוסף אומץ), וכל אחד יוכל להוסיף ברכה משלו כצחות לשונו (סידור הגר"א).

ו. המנהג בא"י בין הספרדים ובערי המערב שהבנים הולכים ומנשקים בליל שבת על גבי ידי אביהם ואמם, ואח"כ האב שם ידיו על ראשיהם ומברך (והאר"י היה נושק ידי אמו בכל ליל שבת - ס' הכוונות). וכתב בעל "מנורת המאור" שילמד אדם לבנו כשהוא קטן לנשק ידי אביו ואמו ורבו... וכל מי שהקטן מנשק ידו - צריך לשים ידו עליו ולברכו, כי כשישים אדם ידו על ראש הקטן - מתברך, שנאמר "וַיִּשְׁלַח יִשְׂרָאֵל אֶת יְמִינוֹ - וַיְבָרְכֶם בַּיּוֹם הַהוּא". אך בערי אשכנז לא נהגו כן.

ז. יש אומרים שיניח שתי ידיו דווקא: ובעשר אצבעותיו לרמז נסתר, כמו שמצינו בכל המברכים, כדרך שסמך משה ליהושע בעין יפה ועשאו כלי מלא וגדוש בחכמה, כך ראוי לברך, כי טוב עין הוא יבורך, וכן בברכת כהנים בשתי ידיהם. ועוד, שהמברך רק בידו אחת - נראה שעינו צרה בברכה. ומה שמצינו ביעקב אבינו שברך את אפרים ומנשה כל אחד ביד אחת - לא הייתה עינו צרה חלילה, אלא מפני ההכרח הוצרך לעשות כן" (יוסף אומץ).

ויש אומרים שיניח יד אחת: כמו שברך יעקב אבינו את מנשה ואפרים - כשישים אדם ידו על ראש הקטן - מתברך, שנאמר "וַיִּשְׁלַח יִשְׂרָאֵל אֶת יְמִינוֹ" וכתב "וַיְבָרְכֶם בַּיּוֹם הַהוּא", כי ביד אדם יש ט"ו פרקים כמניין תיבות ברכת כהנים, לומר יחולו על ראשך הברכות בג' פסוקים אלו שהם ט"ו (מעבר יבוק' שפתי רננות מ"ג).

ח. יש הרבה שנהגו שאף בנים גדולים ביותר, כשנמצאים על שולחן אביהם - יהיו זהירים לנהוג כי יקבלו ברכה מאביהם, וכך משמע אף בדברי היעב"ץ בסידורו: "אבל גם הבנים הגדולים מקבלים ברכה מאבותיהם, ונכון הוא".

ט. אין לך כיבוד אב גדול שמראה הבן שאביו גדול בעיניו - שברכתו ברכה, והשווה כבודו לכבוד המקום (תיקון שלמה).

י. אמרה אסנת: שמעתי שכל המקבל ברכה מצדיק כאילו קיבלה מפי השכינה, קח בניך ליעקב שיברכם (מדרש הגדול).

יא. כתב ה'ספורנו' בפרשת ויצא על הפסוק "וַיְבָרֶךְ אֶתְהֶם" - "כבר אמרו 'אל תהי ברכת הדיוט קלה בעיניך', אמנם סיפר ברכת לבן לבנותיו להורות שברכת האב על בניו בכל נפשו, בלי ספק ראוי שתחול יותר בסגולת צלם אלוקים המברך, כאמרו "בַּעֲבוּר תִּבְרַךְ נַפְשִׁי".

"יִשְׁמַךְ אֱלֹקִים כְּאֲפָרַיִם וְכַמְנַשָּׁה" (מח, כ)

הטעם שבני ישראל יברכו את בניהם כאפרים ומנשה, ולא כשאר שבטים, ביארו האחרונים בכמה דרכים:

א. אפרים היה עוסק בתורה ומנשה היה מפרנסו, כיששכר וזבולון, וכל אב מברך את בנו שיזכה להיות גם כאפרים וגם כמנשה, שתהיה לו תורה ועמה מלאכה.

ב. כשראה יעקב שמנשה הבכור לא קינא באפרים על שיעקב שם עליו את ימינו, ואפרים הצעיר לא נתגאה על מנשה, על זה אמר - יברך ישראל בהם, "יִשְׁמַךְ אֱלֹקִים כְּאֲפָרַיִם" - בלי גאווה, ו"כַּמְנַשָּׁה" - בלי קנאה.

ג. כיון שאפרים ומנשה היו דור אחרי השבטים, ונתעלו להיות בכללם ע"י ברכת יעקב, ובאופן זה תוכל להימשך ברכה מהאבות לכל איש ישראל אפילו אחרי אלף דור, בהתעלות כאפרים ומנשה.

ד. כל השבטים גדלו והתחנכו על ברכי יעקב בארץ כנען, אך מנשה ואפרים לא זכו לכך, ולא עוד אלא שגדלו בארץ מצרים הטמאה, ואף על פי כן זכו להגיע למדרגת השבטים, וזוהי הברכה שמברכים כל יהודי - שלא יהא מושפע מסביבתו, כאפרים ומנשה במצרים.

ה. אף שבטבע קיימת ירידת הדורות, זכו אפרים ומנשה להיות במעלת השבטים שהיו מדור קודם להם, וזו ברכת האבות לבניהם - שלא תחול בהם ירידת הדורות.

[אוצר מפרשי התורה]

"הַמְלֵאךְ הַגָּאֵל אֶתִּי מִכָּל רָע" (מח, טז)

מיהו 'המלאך', ולמי התפלל יעקב שיברך את הנערים? רש"י פירש: המלאך הרגיל להשתלח אלי בצרתי. וכתבו הראשונים זה המלאך מיכאל. ויש אומרים, גם מה שאמר לעיל "הַאֲלֹקִים הֲרַעָה אֶתִּי" הוא מלאך, שהיה לאבות מלאך מיוחד לשומרם, והוא מה שאמר "הַמְלֵאךְ הַגָּאֵל אֶתִּי".

והרלב"ג כתב, שהוא מלאך ה' להשגיח את יראיו ולהצילם מכל רע. וביקש מהמלאך שיברכם, כי יש דברים שהמלאכים עושים ואין צריכים לכך רשות מהקב"ה.

"וַיִּרְא מְנוּחָה פִּי טוֹב וְאֵת הָאָרֶץ פִּי נְעֻמָּה, וַיֵּט שְׁכֵמוֹ לְסֻבָּל..." (מט, טו) - מי זוכה למנוחה?

הרה"צ רבי יצחק מוורקא זצ"ל היה נוסע בצעירותו אל הרה"צ הרבי מלובלין זצ"ל. והנה באחת הפעמים ששהה במחיצתו הורה לו הרבי מלובלין שאם תזדמן לו איזו הצעה להיות מלמד ילדים באיזה מקום, יקבל את ההצעה והיה מלמד. בתחילה חשב רבי יצחק מוורקא שלא אליו התכוון הרבי מלובלין, מפני שהיה לו די מחייתו ופרנסתו, אלא שאחרי זמן מה הגיע כפרי אחד לרבי מלובלין וביקש ממנו שימליץ לו על מלמד טוב עבור בנו. לשמע בקשתו המליץ לו הצדיק שייקח את רבי יצחק מוורקא ללמד את ילדיו, ואז הבין רבי יצחק מוורקא שעליו ללכת להיות מלמד.

לימים, כאשר הגיע אל הצדיק, שאל אותו הרבי אם שמע איזה דבר תורה באותו הכפר, והלה השיב בשלילה. שוב חזר הצדיק ושאל: "הייתכן שבכל ימי שהותך שם לא שמעת דברי תורה?" אז אמר שאכן שמע איזה דבר מאחד מבני הכפר על הפסוק: **"וַיִּרְא מְנוּחָה פִּי טוֹב וְאֵת הָאָרֶץ פִּי נְעֻמָּה, וַיֵּט שְׁכֵמוֹ לְסֻבָּל"** - הכוונה היא שאדם המבין ורואה כי מנוחה היא דבר טוב, אז **"וַיֵּט שְׁכֵמוֹ לְסֻבָּל"** - סובל הוא את הכול ומקבל את הכול באהבה ובאמונה. ללמדך, כל מי ש'סובל' את כולם ואין בליבו טינה על איש, לאדם זה יש מנוחה בגוף ובנפש!

"וַיְבָרְכֶם בְּיוֹם הַהוּא..." (מח, כ)

יעקב אבינו בירך את זרעו אחריו שתמיד יראו לפניהם רק את היום ההוא שעומדים בו, ולא ידאגו דאגת המחר. (רבי משה מקוברין זצ"ל)

חזק חזק ונתחזק

**בברכת התורה
ריון ברינה**

"לְאֲדָם מְעַרְכֵי לֵב וּמַה' מַעֲנֵה לְשׁוֹן" [משלי טז, א]

לעילוי נשמת מו"ר אבי: יעקב בן רחל ועודוק מרת אימי: שרה-סרח בת שמחה ויוסף מרכוס מרדכי בן רבקה ויוסף: דינה בת שרה נפתלי בן רוח: סמי בן שמחה: גורג' בן שמחה רבי מאיר בן אשר: יוסף חיים בן לאה: יהודה בן טוביה שלמה בן זוהרה: יעקב בן סאלם: חיים בן דוד ורחל אשר מסעוד בן זוהרה: רחמים בן האור אברהם: רפאל בן תמו אפרים בן ציון ורבקה: עופר בן יחיא: דוד (רוג'ה) בן שמחה משה אהרן בן מאיר יצחק: מאיר בן שמחה: שמעון בן רחל בן יוני מניה בת מרדכי שמואל: יפה נדרה בת נעימה: רוח בת שמעון מרים בת עזיזה: כותן בת חביבה: אהובת (דייזי) בת טוביה חיה בת יוסף: רחל בת חנה: חנינה בת כמיסה: ורד בת אידה

להצלחה: אריה (לאון) בן מלכה: אליעד יעקב, הדס-הודיה, תמר, יעל, מיכל שרה בני פאולה בנימין בן צילה.
זיווג הגון: זהבה בת אטווג'ימי שמואל בן אסתר: נעמה בת אסתר: יצחק בן חיה: אליהו בן אילנה רחל בת זהבה: עדינה בת שמחה: לאה רחל בת איריס: בתיה בת אסתר

לרפואת:

הרב מאיר נסים בן כמסאנה שליט"א יעקב ישראל בן גלית: אריאל בן אביגיל מנחם בן עלוזה: שמעון בן רחל: אברהם בן אנט עודד בן הגר: גולן בן דינה אורטל בת גלית: ויקטוריה בת שרה: זולית בת חנה פאולה בת דינה: גלית בת רות: מרים קרן בת רבקה אילה לאה בת ציפורה: שושנה בת שדרה רחל בת נאורה: רות בת לינה: נורית בת רחל לימור הודיה, ושחרה בנות תוני יפה

לזרע של קיימא:

יהודה יחזקאל יוסף בן רחל מרים נפתלי שלמה בן לאה: ליאור בן דינה שושנה ריזל בת מניה: שירה בת שושנה מיטל בת לולו: ליאת בת ויקטוריה שמחה צביה בת רחל: יובל בן שלומית רחל בת חיה: עדי בת מזל

"וַיִּשְׁלַח יִשְׂרָאֵל אֶת יְמִינוֹ וַיִּשֶׁת עַל רֹאשׁ אַפְרַיִם וְהוּא הִצְעִיר וְאֵת שְׂמָאלוֹ עַל רֹאשׁ מְנַשֶּׁה שֶׁכַּל אֶת יָדָיו פִּי מְנַשֶּׁה הַבְּכוֹר" (מח, יד) - מעלת מזכה הרבים

בחובות הלבנות (שער אהבת ה' פ"ו) כתוב שגם אם אדם יכול לעבוד על עצמו ולהיות גדול כמו מלאך, זה עדיין לא מגיע למדרגה של מזכה הרבים! זאת אומרת, שאם הוא עושה דבר המועיל לזכות אנשים אחרים, יש לו בזה שכר יותר ממי שעושה רק בינו לבין המקום! עוד מצאנו מה שכתוב בפרשתנו, שיעקב אבינו הניח את ימינו על ראש אפרים, ויוסף אמר לו: "לא כן אבי, פי זה הַבְּכֹר". השיב לו יעקב: "יְדַעְתִּי בְנִי יְדַעְתִּי גַם הוּא יִהְיֶה לְעַם וְגַם הוּא יִגְדַל וְאוֹלָם אַחֲיו הַקֶּטָן יִגְדַל מִמֶּנּוּ וְזָרְעוֹ יִהְיֶה מְלֵא הַגּוֹיִם".

ופירש רש"י: ידעתי שגם ממנשה יצא גדעון, שעושה הקב"ה נס על ידו, ואולם אחיו הקטן יגדל ממנו, שעתידי הושע לצאת ממנו, שינחיל את הארץ וילמד תורה לישראל. רואים שני דברים: דבר ראשון, שהעיקר הוא באמת לימוד התורה, וזה החשוב יותר. ואומנם גדעון יציל את כלל ישראל, שזה דבר גדול מאוד, אבל יהושע - מלבד מה שינחיל את הארץ גם ילמד תורה לישראל, והזכות של לימוד תורה אין לשער.

ועוד רואים, שלא אמר יעקב שבשבת מנשה יהיו פחות צדיקים מאשר בשבת אפרים, שאז היה מובן יותר, אלא הוא הדגיש רק שמאפרים יצא יהושע וממנשה יצא גדעון. רואים כי מזכירים שני אנשים ומדברים רק עליהם, ולמה לא כתוב שלמנשה יהיו פחות צדיקים ולאפרים יותר צדיקים ובזה אפרים גדול יותר? משמע שזו לא ראייה, ורק אותו היחיד שיהיה אדם גדול ויעשה דבר גדול - זו ראייה ועל זה מדברים. ומי היה בשבת מנשה? גדעון, שהציל את כלל ישראל, דבר גדול מאוד, וכתוב שזכה לכך היות שלימד סגוריה על כלל ישראל.

ובזוהר חדש (לט, א) כתוב: גדעון לא היה זכאי ולא אביו זכאי, ובכל זאת הוא זכה כל כך והציל את כלל ישראל. אם כן, זה דבר גדול מאוד. אך בכל זאת יהושע בן נון גדול יותר, והוא ינחילם את הארץ, מפני שלימד תורה לישראל. הרבה פעמים נדמה כי ה"רבים" זה דבר גדול, ואומנם זה נכון, אבל גם יחיד יכול לפעמים לעשות מהפכה אצל כל הרבים, ויחיד כזה שמשפיע על הרבים - מתחשבים בו יותר! נמצא כי אדרבה, לפעמים היחיד שוקל יותר מהרבים, וזה אם הוא כזה שיכול להשפיע על הרבים, וממילא הרבים בטלים לגביו.

לפיכך גם יהושע, היות שלימד תורה לישראל, ממילא לא מתחשבים בכל האחרים ולא מסתכלים אצל מי היו יותר צדיקים, אצל מנשה או אצל אפרים, רק מתחשבים במי שהיה בראש, מי הועיל יותר. ובזה, אף שגדעון עשה דבר גדול מאוד, שהביא הצלה לכלל ישראל, אבל "תורה - להעמיד תורה - זה יותר". כי הציל את כלל ישראל בלי תורה זו בוודאי מצווה גדולה, אבל יהושע אחיו הקטן יגדל ממנו וזרעו יהיה מלוא הגויים.

למה? כי הוא זה שיכניס אותם לארץ ישראל והוא יעמיד את התורה, וילמד תורה לישראל.

[ערוך מ"כאייל תערוג', מתוך שיחת רבנו בהיכל ישיבת לייקווד בארץ הקודש, לזכרו של הג"ר אהרון קוטלר]

להזמנות, להקדשות ולתרומות בסלולרי - 050-3828752

או במייל: Ronbarina@gmail.com

כתובת: רח' הקוצר 2 רמת השרון מ. 47209

מצוה לתרום מכספי מעשר לזיכוי הרבים
ניתן לשלוח צ'ק לכתובת: רח' הקוצר 2 רמת השרון מ. 4741102